

Såning af hvidkløver og engrapgræs

- De småfrøede arter kræver et fint såbed.
- Sørg for at marken er helt jævn før såning af udlægget
- Udlægget spirer bedst og hurtigst når jorden er lunet lidt op.
- Såning af udlæg mellem kornrækkerne, og korn sået på hver 2. tragt giver det sikreste resultat.

Et godt resultat starter med etableringen

Frøvægten af både hvidkløver og engrapgræs er meget lav, og en fornuftig markspiring forudsætter at såbedet er perfekt.

På udsatte steder, f.eks. lerknolde og lignende steder, hvor man har erfaring for at udlæg er svært at etablere, kan en løsning være, at lade såmaskinen så udlæg en ekstra gang over disse områder.

Den normale udsædsmængde er på 0,8 - 1,5 kg/ha i hvidkløver og 6-8 kg/ha i engrapgræs. Ved såningen af hvidkløver og engrapgræs i blanding skal man regelmæssigt opblande frøet manuelt for at undgå adskillelse i såkassen.

Skal hvidkløver sås uden engrapgræs kan der iblandes knækkede byggryn eller bøgesmuld for at såmaskinen kan så tilstrækkelig lille mængde ud.

Placer frøet i fugtig jord, således at udlæggets fremspiring foregår i samme tempo som dæksædens. I løs jord kan det være en fordel at tromle inden såning af frøet. Den korrekte sådybde er 1-2 cm. Frø dækket med 3 cm jord eller mere fremspirer normalt ikke.

Tromling sker straks efter såning, så såbedets kapillar effekt sikrer fugtighed til frøet.

Rækkeafstand og såudstyr

Normalt sås udlægget med alle tragte på frøsåkassen, og efterharven indstilles, så frøene tildækkes. Men mange såmaskiner åbner mulighed for skiftevis at så udlæg og korn med hver 2. tragt, hvilket giver de enkelte planter bedre udviklingsmuligheder, og dermed mere robusthed og konkurrencekraft og dermed en bedre udlægsmark.

Hvis man:

- Dyrker en bladrig hvidkløversort
- Har erfaring for at kløveren kan blive for kraftig, f. eks. på kalirig jord
- Har plæneengrapgræs sammen med hvidkløver,

kan det være en fordel at så hvidkløver på dobbelt eller tredobbelt rækkeafstand og engrapgræs på normal rækkeafstand. Herved forebygges at kløvermarken bliver for tæt, og chancen for at få et bedre engrapgræsudlæg øges.

Der findes mange gode løsninger til at få sået engrapgræs og hvidkløver på forskellig rækkeafstand. Man kan køre over arealet to gange. Ved 1. såning sår man byg med såmaskine og engrapgræs med alle tragte på frøsåkassen. Ved 2. såning sås hvidkløver med hver 2. eller hver 3. tragt, gerne på sned af såretningen.

Udlægget får den bedste start, hvis det er sået imellem kornrækkerne. Såning af dæksæden på hver 2. tragt giver væsentligt øget sikkerhed for et veletableret udlæg. Anvendes frøsåkasse, kan man fastgøre sårørene til de bagerste tragte på såmaskinen. Sørg for at udlægsfrøet placeres i korrekt sådybde. Tilstræb at så udlægget samme dag som dæksæden.

Såtidspunkt

Udlægsmarker med hvidkløver og engrapgræs bør ikke sås, mens jorden er

meget kold. Frøet spirer først ved højere temperatur end både korn og ærter. Sker fremspiringen af udlægget meget senere end dæksæden, bliver konkurrencen fra dæksæden for stor, og man favoriserer enårig rapgræs, der spirer ved lave temperaturer.

Det vil derfor ofte være hensigtsmæssigt at så udlægsmarken sidst, så jorden er lun og fremspiringen bliver optimal.

Forsøg udført ved DJF underbygger ovenstående. I tabellen er anført antal dage for at opnå 50% spiring i henholdsvis engrapgræs og enårig rapgræs.

Antal dage for at opnå 50 % spiring

Jordtemperatur	5° C	8° C	11° C
Engrapgræs	84	33	21
Enårig rapgræs	18	9	6

Dæksæd

Der vælges en stråstiv vårbyg (maltbyg) med lav tendens til aks- og strånedknækning.

Der er stor forskel på bygsorternes egenskaber til udlæg, se evt. mere om sorterens egenskaber på www.sortinfo.dk, Udsædsmængden reguleres ned til ca. 200-225 pl./m² eller ca. 20 % under normal udsædsmængde. Det er desuden en fordel at reducere kvælstofmængden til vårbyggen.

Udlæg af engrapgræs i ærter

Udlæg af engrapgræs i ærter er et godt alternativ til udlæg sammen med hvidkløver. Forudsætningen for et godt resultat er såning i et godt såbed, og ikke for dybt. Som ved udlæg i byg, bør der ikke sås for tidligt, idet engrapgræs kræver højere jordtemperatur end ærter for at spire. For tidlig såning vil

derfor betyde, at engrapgræsset kommer for sent i gang i forhold til ærterne. Pas på at jorden er tjenlig for at undgå senere strukturproblemer.

Ved udlæg i ærter skal der sås mellem 50 og 55 planter pr. m² af ærterne. Såning af engrapgræs med frøskåse kan praktiseres, hvis det bliver efterfulgt af en tromling.

Ved såning af ærter og engrapgræs hver for sig, bør der tromles inden såning af engrapgræsfrøet.

Engrapgræsfrøet sås med alle tragte, men gerne med de forreste såskær hævet, så frøene drysser ud på jorden, mens de bageste placerer frøet i 1-2 cm dybde. Dermed mindskes risikoen for at få sået for dybt.

Udlæg af engrapgræs i vårbyg

Udlæg i vårbyg kan lade sig gøre for flere af de mere robuste engrapgræstyper. Her er det afgørende, at vårbyggen sås på dobbelt rækkeafstand og engrapgræsset placeres i fugtig jord mellem dæksædsrækkerne.

Udlæg af hvidkløver i etableret hvede om foråret

Vent med at køre i marken til den er tør i overflade. Såning sker bedst med skiveskær, hvor frøet skæres ned i 1-2 cm's dybde, alternativt kan radsåmaskine + granatharve + tromle anvendes. Strigle med såaggregat kan også anvendes til etablering af hvidkløver i en vintersædemark.

Tromling af hvidkløver frømarken til høst 2010

Kløvermarkerne tromles når jorden er tilpas tør til at de mindre sten kan trykkes ned. Sørg for at få udført dette inden jorden bliver for hård.

Venlig hilsen
DLF-TRIFOLIUM A/S